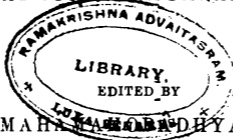

No. LXXIII.

THE
ÎSVARAPRATIPATTIPRAKÂSA

BY

MADHUSÛDANA SARASVATÎ

MAHARAJA BHADRYAYA

T. GANAPATI SÂSTRÎ

*Curator of the Department for the publication
of Sanskrit Manuscripts, Trivandrum.*

TRIVANDRUM:

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS.

1921.

(All Rights Reserved.)

अनन्तशयनसंस्कृतग्रन्थावलिः ।

ग्रन्थाङ्कः ७३.

ईश्वरप्रतिपत्तिप्रकाशः

श्रीमधुसूदनसरस्वतीप्रणीतः

संस्कृतग्रन्थप्रकाशनकार्याध्यक्षेण

महामहोपाध्यायेन

त. गणपतिशास्त्रिणा

संशोधितः ।

स च

अनन्तशयने

महामहिमश्रीमूलकरामवर्मकुलशेखरमहाराजशासनेन

राजकीयमुद्रणयन्त्रालये तदध्यक्षेण

मुद्रयित्वा प्रकाशितः ।

P R E F A C E .

THIS small work known as Īsvarapratipattiprakāsa establishes the existence of the Īsvara by way of arguments, removing the oppositions of the opponents. The author is the venerable saint Madhusūdanasarasvati, well-known as the author of many important works such as Gūḍhārthadīpikā a commentary on the Bhagavadgītā, and others. On his famous work Advaitasiddhi, has been written the commentary Chandrikā by Gaudabrahmānanda the fellow-student of the great Naiyāyika Gadādharaḥṭṭāchārya.

The edition of the work is based on a palm-leaf manuscript in Malayalam characters belonging to Brahmaśri Subrahmanya Raja of Edappalli.

Trivandrum, } T. GAṆAPATI SĀSTRĪ.
15th August 1921 }

निवेदना ।

ईश्वरप्रतिपत्तिप्रकाशो नामायं तनीयान् ग्रन्थ ईश्वरं प्रति या वादि-
विप्रतिपत्तयस्ता निराकृत्य युक्त्या संप्रतिपत्तिं प्रकाशयंस्तद्गतान् विशेषान्
निरूपयति ।

गीतागूढार्थदीपिकादिबहुग्रन्थकर्तृतया प्रथितः श्रीमान् मधुसूदन-
सरस्वत्याख्यः परमहंसोऽस्य प्रणेता । अस्यैव कृतिमद्वैतसिद्धिं महानैयायि-
कश्रिगदाधरभट्टाचार्यसब्रह्मचारी तत्रभवान् गौडब्रह्मानन्दः चन्द्रिकाभि-
धानया स्वव्याख्यया समाजितवान् ।

इटप्पळ्ळि श्रीसुब्रह्मण्यराजसम्बन्धिनं केरलीयग्रन्थलिपिं तालपत्राद-
र्शमाश्रित्य ग्रन्थोऽयं संशोधितः ॥

अनन्तशयनम् }
१५—८—१९२१ }

त. गणपतिशास्त्री.

॥ श्री. ॥

श्रीमधुसूदनसरस्वतीप्रणीतः

ईश्वरप्रतिपत्तिप्रकाशः ।

अन्तर्यामी समस्तेशो वादिविप्रतिपत्तिभिः ।

यः क्रीडति परानन्दस्तं वन्दे नन्दनन्दनम् ॥

अथ कीदृशस्ता वादिविप्रतिपत्तयः ? उच्यन्ते —

बार्हस्पत्यास्तावद् देहमात्रात्मवादिनः पारलौकिक-
कर्मतत्फलविमुखाः सुखाय तादात्विकाय भोजनाच्छादना-
दिभिर्दृष्टैरेवोपायैः प्रयतमाना नानाविधश्रुतिस्मृतिपुराणानु-
मानादिप्रमाणप्रतिपादितमपि परमेश्वरं प्रत्यक्षातिरिक्तप्रमाणा-
नभ्युपगमेन जडीकृतान्तःकरणा मरणान्तमेव मोक्षं मन्य-
माना दुर्दैववैभवेनैव दुर्विनीता नोररीकुर्वते ।

बुद्धमतानुसारिणस्तु बुद्धदेवप्रामाण्या अपि न देह-
मात्रम् आत्मानम् उपयन्ति, किन्तु प्रत्यक्षातिरिक्तम् अनुमा-
नम् अभ्युपगच्छन्तः प्रतिक्षणविनाशिनं देहादिव्यतिरिक्तं
विज्ञानस्कन्धम् आत्मानम् अभ्युपेत्य बन्धमोक्षादिव्यव-
स्थाम् आस्थाय पारलौकिकमपि किञ्चित् क्रियाकलापम्
अवैदिकमेव सेवमानाः सर्वज्ञविज्ञानसन्तानरूपम् ईश्वरम्
अखिलस्य भौतिकस्याभ्युपगच्छन्ति ।

दिगम्बरास्तु देहादिव्यतिरिक्तं देहमात्रपरिमाणम् नियतावयवम् अविनाशिनम् आत्मानम् अभ्युपगच्छन्तः सप्तभङ्गीनयं नाम न्यायम् अवतारयन्तः क्षणभङ्गवादम् अनङ्गीकृत्य स्थिरम् अर्हन्तम् ईश्वरम् उपयन्ति—स्यादस्ति, स्यान्नास्ति, स्यादस्ति च नास्ति च, स्यादवक्तव्यः, स्यादस्ति चावक्तव्यश्च, स्यान्नास्ति चावक्तव्यश्च, स्यादस्ति च नास्ति चावक्तव्यश्चेति ।

स्याच्छब्दोऽयम् अप्यर्थे निपातः । तेन च सर्वेषाम् अनैकान्तिकत्वम् आदर्शितम् । तथाचायमर्थः । सदेव सर्वमिति सांख्याः, असदेव सर्वमिति माध्यमिकाः, सदसदेव सर्वमिति तार्किकाः, अनिर्वचनीयमेव सर्वम् इत्यौपनिषदाः । अनिर्वचनीयत्वं च सद्विलक्षणत्वे सति असद्विलक्षणत्वे सति सदसद्विलक्षणत्वम् । तेन सदपि, असदपि, सदसदपि, अनिर्वचनीयमपीति प्रत्येकं चत्वारो भङ्गाः, सदपि सद्विलक्षणमपि, असदपि असद्विलक्षणमपि, सदसदपि सदसद्विलक्षणमपीत्यनिर्वचनीयतासमुच्चयेन त्रयो भङ्गा इति मिलित्वा सप्तभङ्गीनय एवं धर्मान्तरेऽपि योज्यः । तथाच न क्षणिकत्वसिद्धिः सर्वेषां पदार्थानां सप्तरूपताया अनुभवादित्यभिप्रायः ।

माध्यमिकास्तु सप्तभङ्गीनयन्यायस्य शून्यतापर्यवसायित्वात् सर्वानिर्वचनीयत्वेन शून्यमेवेश्वर इति सर्वप्रमाणापलापेनैव प्रगल्भमानाः परिकल्पयन्ति ।

एवं सर्वेऽपि नास्तिका वेदप्रमाणशून्यतया यत्किञ्चिज्जल्पन्ति ।

आस्तिकास्तु सर्वेऽपि वेदप्रामाण्यम् अव्याहृतं
मन्यमाना देहादिव्यतिरिक्तम् आत्मानं नित्यं विभुम् उपग-
च्छन्ति । परन्तु परमेश्वरे केचन विप्रतिपद्यन्ते । तथाहि —

पातञ्जला मन्यन्ते “क्लेशकर्मविपाकाशयैरपरामृष्टः
पुरुषविशेष ईश्वरः” (पात० १. २४) इति । अविद्यास्मित-
रागद्वेषाभिनिवेशाः पञ्च क्लेशाः । क्लेशमूलः कर्माशयो-दृ-
ष्टादृष्टवेदनीयः । विपाको जात्यायुर्भोगाः । आशयो वासना ।
एतैः संसारी पुरुषो विवेकाभावेन परामृश्यत इव जलप्रति-
बिम्बितचन्द्र इव जलकम्पादिभिः । यस्तु सर्वज्ञत्वात् तैर्न
परामृश्यते, स पुरुषविशेषः शुद्धज्ञानस्वरूपः सर्वज्ञः सर्वव्या-
पको नित्यश्च परमेश्वर इति । प्रमाणं चानुमानम् आहुः —
“तत्र निरतिशयं सर्वज्ञबीजम्” (पात० १. २५) इति । सर्व-
ज्ञशब्दो भावप्रधानः “द्वयेकयोरि”तिवत् । तथाच विज्ञानै-
श्वर्यतारतम्यं क्वचिद् विश्रान्तम् अणुत्वमहद्भावेनोत्कृष्यमा-
णत्वात् परिमाणतारतम्यवद् इत्यनुमानं सूचितम् । तथाच
एकविषयवद् द्विविषयत्रिविषयत्वादिनोत्कृष्यमाणं ज्ञानं यत्र
सर्वविषयत्वेनोत्कृष्यते स सर्वज्ञः, सर्वविषयैश्वर्ययोगाच्च
सर्वेश्वरः सिद्ध इति ।

वैशेषिकास्तु जन्यमात्रकर्तृत्वेन परमेश्वरम् अनुमिम-
ते । तथाहि—घटादीनां जन्यानां कुलालादयः कर्तारो जन-
का दृष्टा इति क्षित्यादेरपि मावयवस्य जन्यस्य केनचित् कर्त्रा
भवितव्यम् । कर्ता चोपादानगोचरगपरोक्षज्ञानत्रिकीर्षाकृ-

तिमान् । न च क्षित्याद्युपादानपरमाष्वादिगोचरापरोक्षज्ञान-
वान् संसारी भवति । तस्माद् नित्यज्ञानचिकीर्षाकृतिमान् स-
र्वज्ञः परमेश्वरः सिद्ध इति । तथाच क्षितिः सकर्तृका का-
र्यत्वाद् घटवद् इत्यनुमानं सूचितम् ।

नैयायिकास्तु सर्वकर्मफलदायित्वेनेश्वरम् अनुमिमते ।
तथाचाहुः — “ईश्वरः कारणं पुरुषकर्माफलयदर्शनात् ” (न्या-
य० ४. ३. १९) इति । सर्वमचेतनं चेतनाधिष्ठितं सत् प्रवर्तते ।
धर्माधर्माख्यं कर्माचेतनं येन चैतन्येनाधिष्ठितं सत् स्वफलदा-
नाय प्रवर्तते, स सर्वज्ञः परमेश्वर इति । इदं च सूत्रम् ईश्वरो-
पादानत्वे पूर्वपक्षभूतमपि तन्निमित्तत्वे सिद्धान्त एवेति द्योत-
कभूतयः ।

एवं पशुपतिरेव पाशुपतागमसिद्धः परमेश्वर इति पा-
शुपताः ।

चतुर्व्यूहात्मको विष्णुरेवेति पाञ्चरात्रिकाः ।

हिरण्यगर्भ एव परमेश्वरः, स एव विष्णुशिवादिरूप-
तामपि गृह्णातीति हैरण्यगर्भाः ।

वेदान्तवेद्यः सच्चिदानन्दरूपः सर्वज्ञः सर्वशक्तः सर्व-
जगदुपादानं निमित्तं च परमात्मैव परमेश्वर इति ब्रह्मवादिनः ।

अत्राहुः सांख्याः — संसारिपुरुषविलक्षणे परमेश्वरे
किं प्रमाणं? न तावत् पातञ्जलोक्तम् अनुमानम्, अप्रयोजक-
त्वात् । यथा हि परिमाणेतारतम्यं नैकत्रैव विश्रान्तं, किन्त्वणु-
त्वं परमाणुषु महत्त्वं च परममहत्सु कालाकाशादिष्विति

तार्किकमतं दृष्टान्तीकृतं, तथा च दार्ष्टान्तिकेऽपि भल्पविषय-
त्वविश्रान्तिर्वक्तव्या । तदनभ्युपगमे च परिमाणतारतम्यं कथं
दृष्टान्तः । एवञ्चाल्पत्वविश्रान्तिरेकविषयत्वेन बहुत्वविश्रान्ति-
श्च परार्धविषयत्वेनेति न सर्वज्ञसिद्धिः । संख्यातारतम्ये व्य-
भिचाराच्च ।

नापि वैशेषिकोक्तं जगत्कर्तृत्वानुमानं, व्याप्यत्वासि-
द्धेः । नहि जन्यत्वेन जन्यत्वं कर्तृत्वेन कर्तृत्वमिति व्या-
प्तिरस्ति, जन्यत्वेन जन्यत्वे जनकत्वेन जनकत्वाद् अविशे-
षाद् । अन्यथा (न ?) जन्यमात्रे संप्रदानादेरप्यनुमानं स्यात्
क्वचित् दर्शनात् । नचैकस्य कर्तृत्वं सिध्यति विचित्रप्रासा-
दादौ बहुकर्तृत्वदर्शनात्, चतुर्दशभुवनरचनाया अप्यति-
विचित्रत्वात् । अकारणपारिमाण्डल्यादिज्ञाने च मानाभावाद्
न ज्ञानस्य सर्वविषयत्वसिद्धिः । नित्यत्वेन सर्वविषयत्वं वि-
षयतया संकोचकाभावात् ; जन्यं हि कारणविशेषवशात् सं-
कुचितविषयं भवतीति चेन्न, अनित्यत्वेन कापि सर्वविषय-
त्वदर्शनाद् अनित्यस्यापि योगिज्ञानस्य (प्रयोमि ?)ति ज्ञान-
स्य च सर्वविषयत्वाच्च । नित्यत्वे किं मानं? शरीरेणानवच्छे-
दात्, शरीरावच्छेदेन हि ज्ञानम् उत्पद्यते, परमेश्वरस्य च नास्ति
शरीरं धर्माधर्मशून्यत्वादिति चेद्, न तावद् असिद्धं, साक्षात्
प्रयत्नाधिष्ठेयं हि शरीरम् उच्यते, परमेश्वरस्य च साक्षात्
प्रयत्नाधिष्ठेयाः परमाणवः । अतः परमाणुशरीरत्वम् ईश्वरस्य
युक्तम् । इदमेवाङ्गीकृतम् उदयनाचार्यैः टीकाप्रथमश्लोकव्या-
ख्यानं । आकाशो वा तस्य शरीरम् “आकाशशरीरं ब्रह्मे”ति

श्रुतेः । तथाच तस्यापि शरी(र?)रित्वसम्भवाद् ज्ञानत्वेन
जन्मत्वमिति व्याप्तिर्न भङ्गनीया । एतेन शरीराजन्यत्वेन
क्षित्यादेः कर्त्रजन्मत्वमिति मीमांसकमतमपि प्रत्याख्यातं,
क्षित्यादेः तच्छरीरपरमाणुजन्यत्वात् । तथाच अनित्यज्ञान-
वान् सर्वज्ञकल्पः सिद्धः, क(श्चि)देव परमेश्वरत्वेन व्यव-
ह्रियते, स च प्रतिकल्पं भिद्यते, तत्परतयैव सर्वे श्रुतिस्मृति-
वादा योजयितव्या इति निर्विवेकतया सांख्यैरुक्तम् ।

अत्रोच्यते ब्रह्मवादिभिः — अनुमानादीश्वरसिद्धि-
र्नास्तीति यदुक्तं, तत् तथैव तस्य स्वातन्त्र्येणातीन्द्रियार्था-
साधकत्वात् । परन्तु वेदान्तात् सिद्धिः ।

“यो ब्रह्माणं विदधाति पूर्वं यो वै वेदांश्च प्रहिणोति तस्मै ।”

“तं ह देवमात्मबुद्धिप्रकाशं मुमुक्षुर्वै शरणमहं प्रपद्ये ॥”

“यः सर्वज्ञः सर्वविद् यस्य ज्ञानमयं तपः ।

तस्मादेतद् ब्रह्म नाम रूपमज्ञं च जायते ॥”

“न तस्य कर्ता करणं च विद्यते

न तत्समश्चाभ्यधिकश्च दृश्यते ।

परास्य शक्तिर्विविधैव श्रूयते

स्वाभाविकी ज्ञानबलक्रिया च ॥”

“विज्ञानमानन्दं ब्रह्म । ”

इत्याद्याः श्रुतयः सर्वज्ञसर्वशक्तिपरमानन्दरूपं हिरण्यगर्भा-
दिसकलसिद्धिकारणं परमेश्वरं प्रतिपादयन्ति सहस्रशः ।
नचैतासाम् अन्यपरत्वं संभवति, उपक्रमादिषड्विधलि-
ङ्गानां परमेश्वर एवोपलम्भात् । नच कार्य एवार्थे वेदस्य

प्रामाण्यं सिद्धमिति वाच्यम् । कार्यपरत्वस्य प्रामाण्याप्र-
योजकत्वात्, “चैत्यं वन्देत स्वर्गकाम” इत्यादिनास्तिकवा-
क्यस्यापि प्रामाण्यप्रसङ्गात् । तत्र च दुष्टकरणत्वेनैवाप्रामाण्ये
प्रामाण्यम् अदुष्टकरणत्वेनैवेति कार्यपरत्वम् अप्रयोजकम् ।
तस्मात् प्रयोजनवदबाधिताज्ञातज्ञापकत्वमेव प्रामाण्यं न
कार्यपरत्वं चेति विस्तृतमन्यत्र ।

एवं सिद्धे परमेश्वरे तद्विशेषनिरूपणं क्रियते । तत्र
पञ्चधा विष्णुरिति मुक्ताफलकाराः । तथाहि— साकारनि-
राकारभेदेन प्रथमं द्विधा । तत्र निराकर एकरूप एव । साका-
रश्चतुर्धा — पुरुषो ब्रह्मा विष्णुर्महेश्वरश्चेति । एवमेव शिव-
तन्त्रे व्यक्तम् —

“ब्रह्मा विष्णुर्महादेव ईश्वरश्च सदाशिवः ।”

इति । तत्र सदाशिवो निराकारश्चेति निरुपाधिचैतन्यस्वरूपः
सिद्ध एकः पुरुषः । ईश्वरश्चेति गुणत्रयावच्छिन्नमायोपाधि-
रेकः, रजोगुणावच्छिन्नो ब्रह्मा, सत्त्वगुणावच्छिन्नो विष्णुः,
तमोगुणावच्छिन्नो रुद्र इति ।

नृसिंहतापनीये तु चतुर्धा विभाग उक्तः—“ओतो-
ऽनुज्ञाता अनुज्ञाविकल्पः” इति । तत्र पञ्चीकृतमहाभूता-
भिमानी विराट् तदन्तर्यामी परमात्मा ओतः स्थूल उच्यते,
स एवानिरुद्धः । एवमपञ्चीकृतमहाभूताभिमानी जीवो हिरण्य-
गर्भः, तदन्तर्यामी अनुज्ञाता परमात्मा सूक्ष्म उच्यते; स एव
प्रद्युम्नः । गुणत्रयावच्छिन्नमायोपाधिरव्याकृतरूपः सर्वबी-
जम् अनुज्ञोच्यते; स एव सङ्कर्षणः । अयमेव पुरुष ईश्वरश्च

प्रागुक्तः । एतस्यैव भेदा ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः, त्रिगुणावच्छिन्न
 एकैकगुणावच्छिन्नस्यान्तर्भावात् । अत एव पृथङ् नोक्ताः ।
 सर्वोपाधिविनिर्मुक्तस्त्वाविकल्पो वासुदेवः परमात्मा मोक्षा-
 वलम्बनम् । स एव सदाशिवो निराकारश्च । एतेषां च-
 तुर्णां जाग्रत्स्वप्नसुषुप्ततुरीयभेदेन षोडशावस्था भवन्ति ।

तथाहि — चक्षुरादिकरणवृत्त्या स्थूलविषयपरिज्ञानं
 जाग्रज्जागरणं, बाह्यकरणव्यापारशून्यमनोवृत्त्याविद्यावृत्त्या
 वा जायमानं स्मरणविभ्रमादि जाग्रत्स्वप्नः, बाह्यान्तर्विषया-
 नुभवस्तब्धभावम् अन्तरेण केवलस्यैवावस्थानं स्तब्धीभा-
 वापरपर्यायं जाग्रत्सुषुप्तिः, बाह्यान्तर्विषयानुभवस्तब्धीभावव्य-
 तिरेकेण पुण्यपुञ्जपरिपाकादज्ञस्यापि साक्षिमात्रानुभवो गुरु-
 पदेशात् त्वम्पदलक्ष्यशुद्धसाक्षिमात्रानुभवो वा जागरणंतुरी-
 यमिति चतुर्विधं जागरणम् ।

तथा स्वप्नेऽपि देवतादिप्रसादाद् यन्त्रादिप्राप्तिः स्वप्न-
 जागरणं स्वाप्नैरेवेन्द्रियैः स्वप्ने रूपाद्यनुभवो वा, स्वप्नेऽपि
 स्वप्नोऽयं मया दृष्ट इत्यनुभवः स्वाप्नमनसैव स्मरणादिकं वा
 स्वप्नस्वप्नः, स्वप्नेऽपि स्तब्धीभावरूपा प्रबोधे वक्तुमशक्या
 काचिद् वृत्तिः स्वप्नसुषुप्तिः, एवं स्वप्नेऽपि पुण्यपुञ्जपरिपा-
 काद्वा तत्रत्याचार्योपदेशाद् वा अहमेव सर्वोऽस्मीति वेदार्था-
 नुभवः स्वप्नतुरीयमिति चतुर्विधः स्वप्नः ।

एवं सर्वबाह्यान्तःकरणवृत्तिशून्या ज्ञानसाक्षरशेषापि
 सुषुप्त्यवस्था ज्ञानस्य गुणत्रयभेदाभ्यां(सात्) सत्त्वमात्रवृत्ति-

मती भवति सुखम् अहम् अस्वाप्सामिति परामर्शजनिका, सा सुषुप्तिजागरणम् । एवं रजोमात्रवृत्तिमती दुःखम् अहम् अस्वाप्सामिति परामर्शहेतुः सा सुषुप्तिस्वप्नः, तथा तमोमात्रवृत्तिमती गाढमूढोऽहम् आसमिति परामर्शकारणं सा सुषुप्तिसुषुप्तिः, एतादृशसर्ववृत्तिशून्या तु साक्षिचिन्मात्ररूपा सा सुषुप्तितुरीयमिति चतुर्विधा सुषुप्तिः । सर्वावस्थात्रयं परित्यज्य तुरीयावस्थैवादेया वासुदेवपर्यवसायिनी ।

एतास्तिस्त्रोऽवस्थाः अज्ञविज्ञसाधारण्यः । तुरीयावस्था तु विज्ञस्यैव । सापि चतुर्विधा सर्वव्यष्टीनां समष्ट्यन्तिरेकादात्मानं सर्वस्थूलसमाष्टिरूपं विराजं ब्रह्माण्डमयविग्रहं ज्ञात्वा सर्वस्थूलाभिमानिजीवचैतन्यस्य तदन्तर्याम्यनिरुद्धचैतन्येनाभेदज्ञानं तुरीयजागरणम् । एवं सर्वस्थूलानां तत्कारणभूतसूक्ष्मानतिरेकादपञ्चीकृतमहाभूतविग्रहं हिरण्यगर्भम् आत्मानं ज्ञात्वा तदभिमानिजीवचैतन्यस्य तदन्तर्यामिप्रद्युम्नचैतन्येनाभेदज्ञानं तुरीयस्वप्नः । एवं स्थूलसूक्ष्मयोः कारणानतिरेकात् सर्वकारणम् अव्याकृतम् अज्ञानमात्रोपाधिम् आत्मानं ज्ञात्वा तत्प्रतिबिम्बतजीवचैतन्यस्य बिम्बभूतान्तर्यामिसंकर्षणचैतन्येनाभेदज्ञानं तुरीयसुषुप्तिः । जडस्य सर्वस्य कल्पितत्वेनाधिष्ठानचैतन्यानतिरेकात् सर्वोपाधिशून्यं त्वम्पदलक्ष्यम् आत्मानं ज्ञात्वा अद्वितीयशुद्धचैतन्येन पूर्णेन सहाभेदपरिज्ञानात् तद्द्रूपेणैवावस्थानं तुरीयतुरीयम् ।

एता एवौतानुज्ञात्रनुज्ञाविकल्पाख्याः स्थूलसूक्ष्मबीजसाक्षिभूता अकारोकारमकारोङ्कारवाच्या अनिरुद्धप्रद्युम्न-

संकर्षणवासुदेवरूपेण पर्यवस्यन्ति चतस्रोऽवस्थाः । अत्र
प्रत्येकं मन्त्रास्तन्न्यासादयश्च गुरूपदेशादवसेयाः किमधि-
केन ॥

इति श्रीमधुसूदनसरस्वतीविरचितः

ईश्वरप्रतिपत्तिप्रकाशः

समाप्तः ।

—

शुभं भूयात् ।